

STOCKHOLMS STADSMUSEUM

September: Sistasupensåpet från Källaren Hamburg

Sistasupensåpet eller Dödssåpet från Källaren Hamburg. Inventarienummer SSM 72.
Foto: Göran Sehlstedt, SSM

Källaren Hamburg. Götgatan rakt fram och Folkungagatan till vänster. Negativnummer E 30083.
Foto: Oscar Heimer, 1908.

Den 1 oktober 1937 fick Stockholm sin förste stadsantikvarie, men många år tidigare hade planeringen börjat för ett stadsmuseum. En genomgång gjordes av vilka föremål i kommunens ägo som borde överföras till det nya museet. Hit hörde kakelugnar, fönster, dörrar och andra byggnadsdetaljer, vilka sedan 1912 tillvaratagits vid rivningar i staden inför ett framtida stadens museum. De flera hundra byggnadsdetaljerna förvarades i det gamla cellfängelset på nuvarande kanslihusets tomt i Gamla Stan.

Sistasupenslåpet

De första föremålen från stadens förråd som tillfördes det kommande stadsmuseet härrör från Källaren Hamburg på Södermalm. Krogen var inrymd i en träbyggnad från 1600-talet och var belägen i sydöstra hörnet av korsningen Folkungagatan-Götgatan. När huset revs i början av år 1912 tillvaratog stadens husbyggnadsavdelning dekorerade väggstockar och takbjälkar och ett skåp, som förmodligen varit väggfast. Det slitna skåpet har blågrå front och insidan delvis bemålad med grågrön färg. Det består av en övre del med hyllor nedfällbar klaff och en nedre med hyllor och lådor. Höjden är 232 cm, bredden 103 cm och djupet 50 cm. Skåpet kan ha tillverkats i slutet av 1700-talet och kallas för Sistasupenslåpet eller Dödsslåpet. I Stadsmuseets föremålssamling har det erhållit inventarienumret 72.

Källaren Hamburg

Claes Lundin och August Strindberg skrev i Gamla Stockholm att källaren Hamburg var den plats ”där den sista styrkedrycken gafs åt de lifdömde och hvarest de glas, ur hvilka de druckit, förvarades långt därefter”. Det sägs att den dödsdömdes namn ristades in i glaset och därefter sattes in i skåpet. Efter sista supen på Källaren Hamburg gick färden vidare i kärria till den offentliga avrättningsplatsen på andra sidan Skanstull (i nuvarande stadsdelen Hammarbyhöjden). Kungamördaren Anckarström halshöggs här 1792 inför en stor skara åskådare. Den sista offentliga avrättningen vid Skanstull ägde rum 1862. Platsen är idag fornminne.

Krogrörelsen på Källaren Hamburg upphörde 1908. På dess ställe uppfördes i slutet av 1920-talet ett bostadshus med butiker samt biografen Göta Lejon.

Källarmästaren Strandberg innehade verksamheten på Källaren Hamburg i början av 1800-talet. År 1811 övertog han på Jakobsgratan 6 källaren Stockholms Börs, vilken han döpte om till Hamburger Börs. Det nuvarande Hamburger Börs är beläget på samma plats som den tidigare restaurangen.

Britta Peterson

Antikvarie på samlingenheten